

Vec C-320/23

Návrh na začatie prejudiciálneho konania

Dátum podania

24. máj 2023

Vnútroštátny súd:

Handelsgericht Wien

Dátum rozhodnutia vnútroštátneho súdu:

23. máj 2023

Odvolaťka a žalovaná:

DocLX Travel Events GmbH

Odporkyňa a žalobkyňa:

Bundesarbeiterkammer

PRACOVNÝ DOKUMENT

[*omissis*]

Handelsgericht Wien (Obchodný súd Viedeň, Rakúsko) ako odvolací súd [*omissis*] v právnej veci žalobkyne **Bundesarbeiterkammer**, 1040 Viedeň, [*omissis*] proti žalovanej **DocLX Travel Events GmbH**, 1010 Viedeň, [*omissis*] vo veci 407,80 eura, o odvolaní, ktoré žalovaná podala proti rozsudku Bezirksgericht für Handelssachen Wien (Okresný súd pre obchodné veci Viedeň, Rakúsko) zo 4. januára 2023, [*omissis*] vydal toto

U z n e s e n i e:

I. Súdnemu dvoru Európskej únie sa podľa článku 267 Zmluvy o fungovaní Európskej únie (ďalej len „ZFEÚ“) predkladajú nasledujúce otázky týkajúce sa výkladu článku 12 („Ukončenie zmluvy o balíku cestovných služieb a právo na odstúpenie od zmluvy pred začiatkom poskytovania balíka služieb“) smernice Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2015/2302 z 25. novembra 2015 o balíkoch cestovných služieb a spojených cestovných službách, ktorou sa mení nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 2006/2004 a smernica Európskeho parlamentu a Rady 2011/83/EÚ a ktorou sa zrušuje smernica Rady 90/314/EHS (ďalej len „**smernica**“):

1. Má sa posúdenie primeranosti, a teda výšky stornovacieho poplatku, uskutočniť podľa času ponuky organizátora, uzatvorenia zmluvy o balíku cestovných služieb, vyhlásenia cestujúceho o ukončení zmluvy, plánovaného ukončenia zájazdu, alebo iného okamihu?

2. Má sa posúdenie primeranosti, a teda výšky stornovacieho poplatku, uskutočniť, pokiaľ ide o výšku, podľa správnej obchodnej kalkulácie, alebo podľa iných kritérií, napríklad paušálneho odhadu, ktorý sa riadi určitou percentuálnou sadzbou z ceny služieb?

3. Má sa toto ustanovenie vykladať tak, že v prípade neprimerane vysokého stornovacieho poplatku dohodnutého v zmluve o poskytnutí balíka cestovných služieb si organizátor ponecháva svoj nárok na získanie primeraného stornovacieho poplatku (v zmysle odpovedí na prvú a druhú prejudiciálnu otázku), alebo sa tento nárok vypočíta konkrétne podľa skutočnej ujmy pre organizátora, alebo tento nárok stráca v plnom rozsahu?

4. Možno pri posúdení primeranosti stornovacieho poplatku, predovšetkým, keď bol dohodnutý ako paušálna suma, použiť vnútroštátne právo, keď toto právo umožňuje určiť sumu podľa vlastného uváženia sudcu, ak sa očakáva, že procesné úsilie bude neprimerané?

II. [*omissis*] [Prerušenie konania]

Odôvodnenie:

I. Skutkový stav:

Spotrebiteľka si v novembri 2020 u žalovanej na obdobie cesty od 25. júna do 1. júla 2020 rezervovala „Maturitný zájazd X-Jam“ v Chorvátsku na polostrov Laterna. V bode 7. rezervačných podmienok sa stanovuje:

„Právo cestujúceho na odstúpenie od zmluvy pred začiatkom cesty

Podľa § 10 odseku 1 PRG má cestujúci kedykoľvek pred začiatkom poskytovania balíka cestovných služieb právo ukončiť zmluvu a bude mu vyplatená paušálna náhrada.

Okrem spracovateľského paušálu (bod 3) sú dohodnuté nasledujúce primerané paušálne náhrady, stanovené podľa času medzi ukončením zmluvy a dohodnutým začiatkom poskytovania balíka cestovných služieb:

Do 30. dňa pred začiatkom cesty 40 %

...

dohodnutej ceny služieb.“

Spotrebiteľka v septembri 2021 vyhlásila, že odstupuje od zmluvy o poskytnutí balíka cestovných služieb a žalovaná jej storno faktúrou z 13. septembra 2021 vyfakturovala 464,80 eura, z toho stornovací poplatok vo výške 378,60 eura a manipulačný poplatok vo výške 29 eur.

Spotrebiteľka zaplatila túto sumu s výhradou a svoje práva na odškodnenie postúpila žalobkyni.

II. O vyjadreniach účastníkov konania:

Žalobkyňa požaduje vrátenie stornovacieho a manipulačného poplatku, teda 407,80 eura, spolu s úrokmi. Dojednaný stornovací a manipulačný poplatok sú s ohľadom na § 10 Pauschalreisegesetz (zákon o balíku cestovných služieb; ďalej len „PRG“), resp. § 879 ods. 3 Allgemeines Bürgerliches Gesetzbuch (Všeobecný občiansky zákonník; ďalej len „ABGB“), ako aj § 6c Konsumentenschutzgesetz (zákon o ochrane spotrebiteľov; ďalej len „KSchG“) neplatné a veľmi nevýhodné, najmä preto, že „Maturitný zájazd X-Jam“ 2022 bol plne obsadený. Žalovanej nevznikla vôbec žiadna škoda. Manipulačný poplatok je neprímerane vysoký a veľmi nevýhodný.

Žalovaná podrobne poprela žalobný návrh.

III. Doterajší priebeh konania:

Okresný súd pre obchodné veci Viedeň rozsudkom zo 4. januára 2023 vyhovel žalobe v plnom rozsahu. Z právneho hľadiska uviedol, že dohoda o ukončení zmluvy nie je prípustná. Nerozlišuje sa, či je cesta zrušená rok, alebo niečo viac ako mesiac pred svojím uskutočnením. Rovnako nie je zohľadnená ani skutočnosť, že žalovaná predávala cesty prostredníctvom poradovníka, pričom pravdepodobnosť zrušenia cesty je v roku pred jej začiatkom vyššia ako po prelome rokov. Žalovaná si podľa tohto ustanovenia v skutočnosti účtuje stornovací poplatok aj v prípade, keď jej v dôsledku ďalšieho predaja nevznikla žiadna škoda. Uzatvorená dohoda nezabezpečuje, aby náhrada zodpovedala cene cesty mínus ušetrené výdavky alebo príjmy z náhradného poskytnutia cestovných služieb. Toto ustanovenie je preto nutné považovať za značne nevýhodné v zmysle § 879 ods. 3 ABGB a je takisto v rozpore aj s § 10 PRG. Súd prvého stupňa ďalej argumentuje, že v individuálnom konaní vo veci spotrebiteľskej transakcie už neprichádza do úvahy redukcia nevýhodných doložiek, ktoré neboli dohodnuté a ktoré by zachovali ich platnosť, a preto už nevzniká otázka súdneho zmiernenia dohodnutého stornovacieho poplatku.

Vzhľadom na to, že žalovanému organizátorovi nevznikla vôbec žiadna škoda, nemôže svoj nárok opierať o § 10 ods. 1 štvrtú vetu PRG.

Proti tomuto rozsudku podala žalovaná odvolanie na Obchodný súd Viedeň.

IV. Predmetné odvolanie:

[omissis] [Procesné záležitosti]

Ako prípustné odvolacie dôvody odvolateľka uvádza nedostatky v konaní, nesprávne skutkové zistenia z dôvodu nesprávneho posúdenia dôkazov a nesprávne právne posúdenie. Okrem iného tvrdí, že pri kontrole primeranosti stornovacieho poplatku treba vziať do úvahy čas, keď bola zmluva uzatvorená.

Žalobkyňa vo vyjadrení k odvolaniu obhajuje právny názor súdu prvého stupňa a takisto prípustne uvádza, že súd prvého stupňa na základe nesprávneho posúdenia dôkazov nezistil správny skutkový stav.

V. O prejudiciálnych otázkach:

Všeobecne:

V tomto prípade spotrebiteľka neukončila zmluvu o balíku cestovných služieb z jedného z dôvodov uvedených v článku 12 ods. 2 smernice.

Článok 12 ods. 1 smernice znie:

„Ukončenie zmluvy o balíku cestovných služieb a právo na odstúpenie od zmluvy pred začiatkom poskytovania balíka služieb

„Členské štáty zabezpečia, aby cestujúci mohol zmluvu o balíku cestovných služieb ukončiť kedykoľvek pred začiatkom poskytovania balíka služieb. Ak cestujúci ukončí zmluvu o balíku cestovných služieb podľa tohto odseku, môže sa od neho požadovať, aby organizátorovi zaplatil primeraný a odôvodnený stornovací poplatok. V zmluve o balíku cestovných služieb sa môžu stanoviť primerané štandardné stornovacie poplatky, ktoré vychádzajú z času ukončenia zmluvy pred začiatkom poskytovania balíka služieb a očakávaných úspor nákladov a príjmu z náhradného poskytnutia cestovných služieb. Ak štandardné stornovacie poplatky nie sú stanovené, výška stornovacieho poplatku zodpovedá cene balíka služieb zníženej o úspory nákladov a príjmy z náhradného poskytnutia cestovných služieb. Na žiadosť cestujúceho poskytne organizátor odôvodnenie výšky stornovacích poplatkov.“

Na prebratie tejto smernice bol v Rakúsku prijatý Bundesgesetz über Pauschalreisen und verbundene Reiseleistungen (spolkový zákon o balíku cestovných služieb a súvisiacich cestovných službách; ďalej len „PRG“), v ktorého § 10 odseku 1 sa stanovuje:

„Odstúpenie od zmluvy o balíku cestovných služieb pred nadobudnutím účinnosti zákona o balíku cestovných služieb

Kedykoľvek pred začiatkom poskytovania balíka cestovných služieb môže cestujúci bez uvedenia dôvodu ukončiť zmluvu o balíku cestovných služieb. Keď cestujúci ukončí zmluvu o balíku cestovných služieb podľa tohto odseku, môže organizátor požadovať zaplatenie primeranej a oprávnenej náhrady. V zmluve o balíku cestovných služieb môžu byť uvedené primerané paušálne náhrady, ktoré sa merajú podľa časového intervalu medzi ukončením zmluvy a plánovaným začiatkom balíka cestovných služieb, ako aj predpokladaných ušetrených výdavkov a príjmov z náhradného poskytnutia cestovných služieb. Ak zmluvne nie je dohodnutá paušálna náhrada, musí náhrada zodpovedať cene cesty zníženej o ušetrené výdavky a príjmy z náhradného poskytnutia cestovných služieb. Na žiadosť cestujúceho musí organizátor odôvodniť výšku náhrady.“

Na predmetné konanie sa použije zákon o súdnom konaní v občianskoprávných sporoch (Zivilprozessordnung – Občiansky súdny poriadok; ďalej len „ZPO“). V jeho § 273 ods. 1 sa stanovuje:

„Keď je zrejmé, že účastník má nárok na náhradu škody alebo právom chráneného záujmu, alebo že musí inak uplatniť pohľadávku, ale dôkaz o spornej výške škody alebo právom chráneného záujmu, ktorá sa má nahradiť, alebo pohľadávky, nemožno poskytnúť vôbec alebo len s neprimeranými ťažkosťami, môže súd na žiadosť alebo z úradnej moci stanoviť túto sumu podľa vlastného presvedčenia, pričom nevezme do úvahy dôkaz, ktorý ponúkne účastník konania.“

Stanoveniu sumy môže predchádzať aj vypočutie jedného z účastníkov konania pod prísahou o okolnostiach relevantných na určenie sumy.“

Podľa odôvodnenia 31 smernice by cestujúci takisto mali mať možnosť ukončiť zmluvu o balíku cestovných služieb kedykoľvek pred začiatkom poskytovania balíka služieb za primeraný a odôvodnený stornovací poplatok, zohľadňujúci očakávané úspory nákladov a príjem z náhradného poskytnutia cestovných služieb.

Opierajúc sa o ZFEÚ, predovšetkým článok 114, bola vykonaná jednotná, úplne harmonizovaná taxatívna úprava týkajúca sa práva z balíka cestovných služieb (článok 1 a článok 4 smernice).

To, ako odvolací súd odpovie na položené otázky, má rozhodujúci význam pre výsledok predmetnej právnej veci. Vnútroštátnemu súdu nie je známa judikatúra osloveného Súdneho dvora Európskej únie, ktorá sa týka výkladu článku 12 ods. 1 smernice v uvedenom zmysle. Vec C-287/21 (návrh na začatie prejudiciálneho konania, ktorý podal Landgericht Salzburg) bola vymazaná.

O prvej prejudiciálnej otázke:

V predmetnej právnej veci existujú medzi ponukou uzatvoriť zmluvu o balíku cestovných služieb (leto 2020), rezerváciou (november 2020), ukončením zmluvy (september 2021) a časom cesty (leto 2022) dlhé obdobia. V smernici sa neobjasňuje, z ktorého z týchto dátumov treba vychádzať.

O druhej prejudiciálnej otázke:

Vo všeobecnosti sa v právnej úprave zájazdov v praxi výška stornovacieho poplatku („storno poplatky“) stanovuje ako paušálna sadzba s percentom z ceny cesty, odstupňovaná podľa dátumu, keď cestujúci vyhlási, že odstupuje od zmluvy. Obchodné transakcie nie sú založené na presnej, ekonomicky doloženej kalkulácii.

Judikatúra najvyšších súdov k tomu ešte neexistuje. Nemecký Bundesgerichtshof (Spolkový súdny dvor, Nemecko; ďalej len „BGH“) zrejme pri výpočte výšky stornovacieho poplatku vychádzal z obchodnej kalkulácie, ktorá bola založená na posledných troch finančných rokoch [omissis]. Poprel právo cestujúceho na informácie a domnieva sa, že bremeno tvrdenia a dôkazné bremeno je na strane organizátora [omissis].

O tretej prejudiciálnej otázke:

Súdny dvor rozsudkom z 8. decembra 2022 vo veci C-625/21 judikoval, že článok 6 ods. 1 a článok 7 ods. 1 smernice Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách treba vykladať tak, že keď bola podmienka v kúpnej zmluve, ktorá sa týka náhrady škody, vyhlásená za nekalú, a teda za neplatnú, a zmluva bez tejto podmienky môže naďalej existovať,

články bránia tomu, aby profesionálny predajca, ktorý stanovil túto podmienku, mohol v rámci žaloby o náhradu škody, ktorá sa opiera výlučne o dispozitívne ustanovenie vnútroštátneho záväzkového práva, požadovať náhradu škody, ktorá je stanovená v tomto predpise, ktorý by bol uplatniteľný bez uvedenej podmienky.

Či je tento rozsudok relevantný aj pre výklad článku 12 ods. 1 smernice, predovšetkým pre platnosť jeho štvrtej vety vo vzťahu k predchádzajúcim vetám, na to vnútroštátny odvolací súd nemôže jednoznačne odpovedať, najmä preto, že medzi ponukou uzatvoriť zmluvu o balíku cestovných služieb (leto 2020), rezerváciou (november 2020) a ukončením zmluvy (september 2021) prešli dlhé obdobia.

O štvrtej prejudiciálnej otázke:

Zákony sa majú vykladať efektívne a smernica chce prispieť k vysokej úrovni ochrany spotrebiteľa (odôvodnenie 51). Podľa názoru vnútroštátneho odvolacieho súdu to zahŕňa aj účinnú vymožitelnosť práva, náklady na ktorú musia byť v primeranom pomere k hodnote sporu. V tomto zmysle pozri aj odôvodnenia (predovšetkým odôvodnenie 7) nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 861/2007 z 11. júla 2007, ktorým sa ustanovuje Európske konanie vo veciach s nízkou hodnotou sporu.

V súdnom spore vo veci nárokov na náhradu škody alebo iných pohľadávok môžu žalobcovia vzniknúť veľké problémy, pokiaľ ide o preukázanie výšky pohľadávky. Podľa citovaného vnútroštátneho procesného ustanovenia § 273 ZPO je v tomto smere zvýhodnený žalobca, ak existenciu pohľadávky preukázal podľa prísnych pravidiel vykonávania dôkazov. Procesná náročnosť pri určení výšky by sa mala udržiavať v primeraných medziach a vymáhanie oprávnenej pohľadávky žalobcu by sa nemalo neprímerane odkladať. Preto toto ustanovenie v prípade, keď výšku pohľadávky nemožno preukázať vôbec alebo len s neprímeranými ťažkosťami, umožňuje súdu určiť spornú sumu z úradnej povinnosti alebo na návrh podľa vlastného uváženia. V tomto prípade je teda oslobodený od dokazovania skutočností relevantných pre výšku nároku, a preto môže zamietnuť dôkazy, ktoré navrhnú účastníci konania. Toto ustanovenie nezbavuje žalobcu dôkazného bremena ani toho, aby vo svojom žalobnom návrhu vyčíslil pohľadávku [omissis].

Vnútroštátny odvolací súd by rád uplatnil toto vnútroštátne procesné ustanovenie aj preto, že v prípade cestujúceho aj organizátora prevláda záujem o účinné, nákladovo efektívne a rýchle objasnenie právneho sporu. Smernicu však možno chápať aj inak.

6. O povinnosti prerušiť konanie a predložiť návrh:

[omissis] [Prerušenie konania]

Handelsgericht Wien
[omissis] Viedeň [omissis]

23. mája 2023

[*omissis*]

PRACOVNÝ DOKUMENT